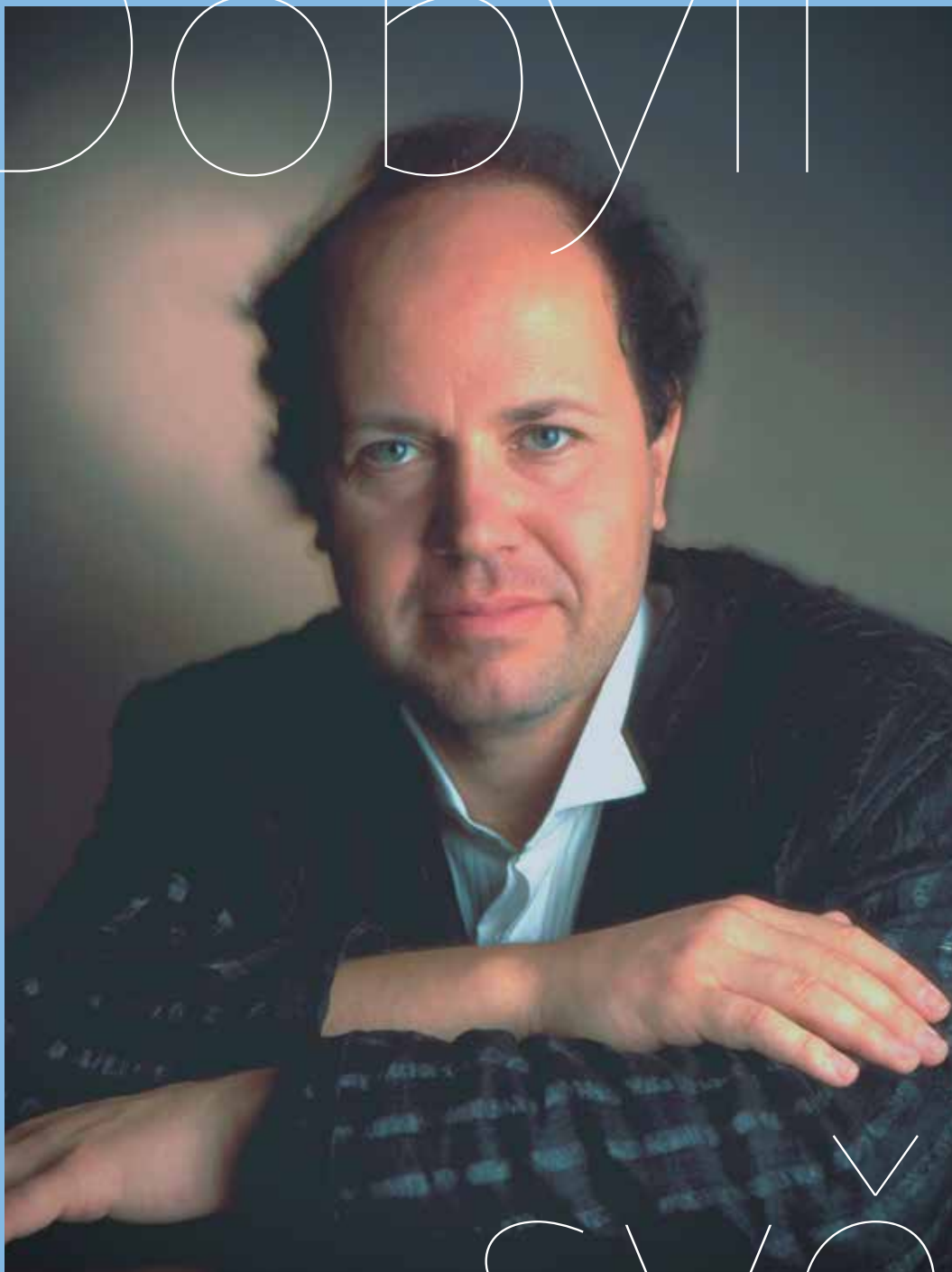

Dobyli

Jan Hammer z obálky Berklee Today Magazine, foto: Mark McCarty

svět

Jan Hammer

„Nechtěl jsem být jen úředník za klávesami“

Mezi tuzemské hudebníky, kteří si vydobyli pevné místo i silnou pověst ve světě, patří bezpochyby Jan Hammer mladší. Držitel dvou Grammy za znělku k seriálu Miami Vice se dnes drží v ústraní své starobylé farmy severně od New Yorku.

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Znělka seriálu Miami Vice i písně z filmu Šíleně smutná princezna patří k tomu druhu hudby, který bude posluchačům povědomý, i když nejsou fanoušky pohádek ani krimiseriálů. Ostatně obě díla zdánlivě nic jiného nemůže pojit. Opak je pravdou. Pod obojím je totiž podepsaný skladatel Jan Hammer mladší.

Na výstavě Import / Export / Rock'n'roll v Českém muzeu hudby je k vidění Hammerův dopis rodičům, ve kterém ze Spojených států hlásí, že se připojil k jisté nové kapele. V tu chvíli asi nikdo netušil, že Mahavishnu Orchestra prodá miliony kusů svých prvních desek, na nichž se bude podílet i klávesista z dalekého Československa. Tím méně, že na rodáka z Prahy čeká i několik cen Grammy.

Miluju a maluju a skládám

Ale to bychom předbíhali. Jan Hammer mladší se narodil v Praze v dubnu 1948. Jeho matkou byla slavná jazzová zpěvačka Vlasta Průchová, otcem kardiolog Jan Hammer starší, který se rovněž věnoval hudbě. Částečně z čirého zájmu – na gymnáziu hrál na kontrabas v amatérském orchestru –, dílem také z nutnosti. Ke studiu medicíny se totiž zapsal v roce 1939, takže po brzkém zavření vysokých škol nacisty a během celé okupace se jako muzikant živil. Od konce 40. let potom manželé vystupovali i společně a později svou matku doprovázel také Hammer mladší.

Muzikou byl tedy obklopený odmalička. Není divu, že se rozhodl pro studia na Akademii múzických umění, konkrétně

v roce 1966 nastoupil na obor klasická kompozice. A brzy si připsal první pořádný zářez. „Po skládání jsem šíleně toužil, navíc jsem hrozně chtěl dělat písničky. Až jsem jako devatenáctiletý kluk umluvil režiséra Bořivoje Zemana v pivnici U Jelínků, a vznikla muzika k Šíleně smutné princezně,“ vzpomínal loni v rozhovoru pro Reflex.

A skutečně, filmový debut Heleny Vondráčkové v roli princezny Heleny šel do československých kin necelé dva měsíce po skladatelových dvacátých narozeninách, 6. června 1968. V Hospodářských novinách se Hammer o své první velké práci rozpovídal ještě víc. Prozradil například, že Bořivoj Zeman byl kamarád s jeho tatínkem: „Neměl nikoho na muziku, a tak nakonec svolil, že tu scénickou hudbu do filmu můžu udělat já. Pak jsem se tedy ještě musel handrkovat, abych udělal také písničky.“

Což bylo handrkování úspěšné, jinak bychom dnes neměli hity jako Miluju a maluju, Slza z tváře padá nebo Kujme pikle. Posledně zmiňovaná skladba a záběry s ní byly mimochodem vystřižené z východoněmecké dabované verze. A po Hammerově emigraci muselo jeho jméno zmizet z titulků.

Odchod za hranice však nebyl nijak dramatický, protože Hammer už v cizině byl. Hudebníci z východního bloku měli v polovině 60. let celkem často možnost vycestovat na Západ za hraním, domů totiž vozili valuty, po kterých režim prahl. Srpen 1968 tak Hammera zastihl v Mnichově, kde hrál v jazzovém klubu. Navíc už měl slíbené stipendium z Berklee College v Bostonu a jeho otec stáž na klinice ve Washingtonu. Rodiče tedy rychle sedli na vlak do Vídně, odtud jeli do Mnichova

Jan Hammer v roce 1966, foto: archiv Jana Hammera

a celá rodina vyrazila na plánovanou cestu do Ameriky.

Hammerovi staršímu stáž skončila na podzim 1969 a navzdory poměrům v domovině věděl, že jako lékař ve Spojených státech zůstat nechce. „Říkal, že to tu je jeden velký byznys,“ líčí Hammer.

Mladý hudebník tedy zůstal ve Státech sám a Vlasta Průchová potom měla kvůli „emigračce“ v rodině zákaz vystupování. Komunisté se prostě snažili některé lidi vytěsnit. O promazaných titulcích Šíleně smutné princezny už byla řeč, ale Hammer vzpomíná i na další bizarnosti: „Kamarádi mi říkali, že když se tu psalo o Mahavishnu Orchestra, byli tam vyjmenováni všichni, jen klávesista chyběl.“

Raketoplán na krku

Ovšem než Hammer spoluzaložil jazz-rockovou formaci, která „by určitě hrála stadiony, kdyby vydržela o rok déle“, vystupoval na lodních mejdanech nebo ve

Mladý hudebník tedy zůstal ve Státech sám a Vlasta Průchová potom měla kvůli „emigračce“ v rodině zákaz vystupování. Komunisté se prostě snažili některé lidi vytěsnit.

striptýzovém klubu, aby nakonec z Bostonu utekl do New Yorku a ke zpěvačce

Sarah Vaughan. Zahrál si, byť jen doma na zkoušce, také s Milesem Davisem.

A pak se v roce 1971 potkal s anglickým kytaristou Johnem McLaughlinem, a vznikl Mahavishnu Orchestra, o kterém Hammer říká, že mu až později došlo, že to byla „olympiáda komplikované muziky“. V této době taky jako jeden z prvních používal legendární syntezátor Minimoog, oblíbenou studiovou hračku, k živému vystupování.

Proč to nevydrželo? Paradoxně prý právě pro tu skvělou partu muzikantů. Do původně autorského McLaughlinova projektu začali spoluhráči vnášet tolik svého, že chtěli být uváděni jako spolutvůrci, a později do toho vstoupily i finanční požadavky. Nakonec si pustili pusu na špacír v hudebním časopise *Crawdaddy*, a situace se notně vyostřila. „Na posledního půl roku jsme udělali novou dohodu, že budeme dostávat mnohem víc peněz a že se na beton rozejdeme koncem roku 1973,“ poznamenává Hammer.

Stadionové hraní si následně dopřál až jako spoluhráč Jeffa Becka, který je dnes také jediný, kdo jej dokáže aspoň občas přimět k vystupování. Rovněž si zapsal další prvenství, když si nechal zavěsit klávesy na krk jako kytaru. Z prostého důvodu – jednoduše ho nebavilo „sedět vzadu jako ten úředník za klávesama“, ale chtěl si užít koncert stejně jako kytaristé.

První „keytar“ mu v roce 1977 sestrojil legendární technik Andy Topeka, ač to byla jen neelegantní dřevěná bedna se zasazenými klávesami. „Až o rok později

Foto: Jim Fetta

mi jedna firma postavila z laminátu něco, co vypadalo jako raketoplán! Pamatuju si, jak jsem na to hrál poprvé v Austrálii, pro mě to bylo ohromné vysvobození,“ rozplýval se ještě po letech v Reflexu.

Miami Vice: jednou a hotovo

Všechna jeho vlastní hudba od poloviny 70. let do dneška vznikla uprostřed přírody asi hodinu jízdy severně od New Yorku. Hammer si tu pořídil dvě stě let starou farmu, Topeka mu v bývalé stáji udělal profesionální domácí studio. Točil tu první sólovou desku *The First Seven Days* z roku 1975 i zatím poslední nahrávku *Seasons, Pt. 1* z roku 2018, se kterou si podle vlastních slov dlouho hrál, protože je čím dál větší puntičkář.

To úplně neplatilo o práci na krimiseriálu *Miami Vice*. „Do něj jsem musel dělat tolik muziky, že se to jednou natočilo a člověk už to musel považovat za hotové, protože z Hollywoodu

Foto: Justin Thomas

Foto: Ebet Roberts

mezitím přijížděla další epizoda. Právě v té době jsem přestal koncertovat, v podstatě jsem jenom seděl ve studiu a skládal,“ svěřil se před dvěma lety *Hospodářkám*. Znělka k seriálu vynesla Hammerovi dvě ceny Grammy a elpíčka se soundtrackem se prodalo sedm milionů kusů.

Stejně jako dnes koncertuje jen velmi výjimečně – Jeff Beck jej například umluvil k účinkování na svém výročním

koncertu v Hollywood Bowl –, také do Česka už necestuje. Pravidelněji zavítal v 90. letech, kdy ještě žila jeho maminka, a naposledy prý domovinu navštívil v roce 2008. Ostatně také znělky pro televizi Nova, od Šíleně smutné princezny asi doma nejvíce rezonující počín, vytvářel na dálku. „Nebrať jsem to jako československý comeback, ale byla to fakt lavina. Nejvíce mě bavila znělka zpráv, ta taky asi běžela nejdéle,“ říká. ☒